

Vergaderjaar 2009–2010

23 490

Ontwerpbesluiten Unie-Verdrag

Nr. 586

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 november 2009

In aanvulling op de geannoteerde agenda voor de JBZ raad van 30 november 2009, die u bij brief van 16 november 2009 werd aangeboden (Kamerstuk 23 490, nr. 581), zend ik u hierbij de concepttekst van het verdrag betreffende de wederzijdse rechtshulp in strafzaken tussen de Europese Unie en Japan in de Engelse taalversie.¹ Het is de bedoeling van het voorzitterschap dat de raad instemt met een besluit tot ondertekening van het verdrag op 30 november in de Engelse en de Japanse taal.

Zoals bekend vallen verdragen niet onder de werking van het instemmingsrecht. De reden voor die uitzondering is, dat verdragen na ondertekening aan het parlement ter goedkeuring worden voorgelegd. Dit geldt ook bij verdragen die de Europese Unie met derde landen sluit. Artikel 24 VEU voorziet er in dat lidstaten nationaal een procedure doorlopen alvorens te kennen te geven in te stemmen met binding van de Europese Unie aan het verdrag. Echter, ten gevolge van de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon op 1 december 2009 zal deze regeling komen te vervallen. Na die datum zal ingevolge artikel 216, zesde lid, onder a, punt v, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie zal het verdrag met Japan moeten worden goedgekeurd door het Europees Parlement.

Tegen deze achtergrond meen ik er goed aan te doen u bij afzonderlijke brief over het verdrag te informeren.

Op 27 februari 2009 heeft de Raad mandaat verleend voor de onderhandelingen over het verdrag. Het mandaat werd bij de geannoteerde agenda voor die vergadering van de raad aan beide kamers van de Staten-Generaal voorgelegd (Kamerstukken II 2008–2009, 23 490, nr. 244). De onderhandelingen zijn gevoerd door de fungerende voorzitters van de raad met bijstand van de commissie. De lidstaten werden tussentijds geïnformeerd over de stand van de onderhandelingen.

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

De reden voor onderhandelingen met Japan was, dat dit land te kennen had gegeven een rechtshulpverdrag met de EU-lidstaten te willen sluiten. Japan heeft pas enkele jaren geleden besloten op het terrein van de wederzijdse rechtshulp in strafzaken actief te worden. Het heeft daartoe recentelijk verdragen gesloten met een aantal landen in zijn regio. De belangstelling bij het overgrote deel van de lidstaten was gering.

Het voorliggende conceptverdrag bevat de procedurele en materiele bepalingen voor het wederzijds verlenen van rechtshulp. Het verdrag heeft het karakter van een algemeen rechtshulpverdrag. Het weerspiegelt, enerzijds, de geringe ervaring van Japan op het terrein en, anderzijds, dat de EU-lidstaten weinig kennis en ervaring met Japan hebben. Dat blijkt onder meer uit de eisen die aan een rechtshulpverzoek worden gesteld (artikel 8). Er dienen aanzienlijk meer gegevens te worden verstrekt dan in de relatie tussen EU-lidstaten en andere derde landen. Ook zijn er ruime weigeringsgronden opgenomen, waarvan de belangrijkste is, dat rechtshulp geweigerd kan worden wanneer deze betrekking heeft op een strafzaak waarin in Japan de doodstraf kan worden opgelegd. Ofschoon geen van de lidstaten door middel van het verlenen van rechtshulp aan de toepassing van de doodstraf wil bijdragen, is het weigeren van rechtshulp niet verplicht gesteld. Ik acht dit verantwoord. De reden daarvoor is dat het verlenen van rechtshulp ertoe strekt in een strafzaak de waarheid aan het licht te brengen. Waarheidsvinding acht ik van groot belang in elk strafrechtelijk onderzoek. Als door het horen van een getuige die zich in Nederland bevindt, de verdachte in Japan wordt vrijgepleit, spreekt er dan ook alles voor om de rechtshulp te verlenen. Maar ook als het niet zo helder ligt, kan rechtshulp met het oog op een goede rechtspleging toch wenselijk zijn. Wel zal ik in die gevallen er op toe zien dat de rechtshulp uitsluitend wordt verleend onder voorwaarden. Ik denk daarbij aan het verbod van het gebruik van de verstrekte gegevens als bewijsmiddel of het slechts dan toelaten van het gebruik als bewijsmiddel als in Japan wordt afgezien van het vorderen van de doodstraf. Welke voorwaarde precies zal worden gesteld, zal afhangen van het concrete geval. Vervolgens zal Japan eerst de garantie moeten geven dat de gestelde voorwaarde wordt nageleefd, voordat tot de verstrekking van de gegevens kan worden overgegaan. Artikel 11, eerste lid, aanhef en onder c, van het verdrag biedt daartoe voldoende ruimte. Het staat voor mij vast dat elk rechtshulpverzoek van Japan met betrekking tot een strafzaak waarin de doodstraf kan worden toegepast, heel zorgvuldig zal moeten worden behandeld.

Naast de klassieke vormen van rechtshulp is voorzien in het horen van getuigen per videoconferentie (artikel 16), hetgeen vooral door de geografische ligging van Japan een winstpunt is. Japan was eerst na lang onderhandelen bereid dit in het verdrag op te nemen, omdat de idee geheel nieuw was voor het land. Het zal naar verwachting wel enige tijd vergen, voordat dit soepel zal gaan verlopen. Ten slotte bieden de bepalingen over rechtshulp in verband met vermogenscriminaliteit (artikel 18) en witwassen (artikel 25) een bescheiden basis voor rechtshulpverlening.

De staatssecretaris van Justitie,
N. Albayrak